

*Яна Горобець,
факультет банківського бізнесу ТНЕУ
Науковий керівник:
викладач кафедри
банківської справи ТНЕУ
Сегеда Л.М.*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ І ВДОСКОНАЛЕННЯ РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Основне завдання функціонування ринку банківських послуг полягає у підвищенні доходів банків і поліпшенні задоволення потреб клієнтів, розширенні їх купівельних можливостей, що в подальшому, у свою чергу, сприятиме розвитку національної економіки. Тому проаналізуємо сучасні тенденції розвитку ринку банківських послуг в Україні для пошуку основних напрямів його вдосконалення.

До найбільш перспективних для більш активного застосування у вітчизняній практиці банківських послуг, які вже давно широко застосовуються у банківських установах провідних країн світу, можна віднести: трастові (довірчі) послуги, послуги зі збереження цінностей із наданням клієнтам у розпорядження сейфа і з прийняттям цінностей клієнта на збереження без їх доступу, консультаційні та інформаційні послуги зі створенням певної міжбанківської бази даних, гарантійні та посередницькі послуги, факторингові та лізингові операції, форфейтинг, тощо. Також перспективним на ринку банківських послуг можна вважати їхню модифікацію. Вона може здійснюватися шляхом надання їх на новій технологічній основі: з використанням систем віддаленого доступу – інтернету, засобів мобільного зв'язку – послуга SMS-банкінг, через банкомати – надання пластикових карт тощо [3].

В Україні серед перспективних напрямів функціонування комерційних банків особливе місце може належати саме трастовим

операціям, які передбачають управління майном і виконання інших послуг в інтересах і за дорученням клієнта на правах його довіреної особи. При здійсненні трастових операцій банк на підставі укладеного договору або за заповітом набуває відповідних прав і виступає розпорядником певного майна на користь довірителя чи третьої особи. І хоча надання трастових послуг може здійснюватися спеціалізованими компаніями і страховими фірмами, однак комерційні банки, що мають значний досвід і широкі можливості з виконання таких функцій, як облік операцій, зберігання цінностей у сейфах, депозитні операції, фінансовий аналіз і ухвалення рішень, займають, безумовно, лідируючі позиції в цьому сегменті ринку. При цьому трастові послуги можуть надаватись як фізичним, так і юридичним особам. [2].

На сьогодні в Україні розвиток трастових послуг комерційних банків поки що стримується через відсутність належної законодавчої бази, яка б регламентувала банківську діяльність у відповідних сферах. Наявні вади чинного законодавства, що має регулювати відносини довірчої власності, суттєво обмежують можливості банків у здійсненні трастових операцій, не сприяючи активному розвитку цього сегмента вітчизняного ринку банківських послуг. Тому, як перспективний напрям організації трастових послуг у нашій країні, можна виділити операції з цінними паперами за дорученням клієнтів. Цей вид послуг може стати основою для подальшого розвитку інших типів трастових операцій [4].

Окрім трастових послуг, заслуговує на увагу такий важливий напрям банківської діяльності, як надання клієнтам кваліфікованих консультацій та інформації з різноманітних аспектів управління фінансами та організації господарської діяльності. Досвідчені фахівці банку можуть надавати клієнтам роз'яснення, інформацію, консультації з різного роду банківських, правових і фінансових питань, пропонувати шляхи вирішення проблем у веденні бізнесу та особистому господарстві. Серед

цих банківських послуг до числа найперспективніших напрямів можна віднести:

- консультації з питань застосування законодавчих, нормативних та інших актів, що регламентують господарську діяльність;

- підготовку і правову експертизу господарських договорів, зовнішньоторговельних контрактів, установчих документів різних підприємств, документів на отримання ліцензій з певних видів діяльності;

- консультації з організації і ведення бухгалтерського обліку, складання звітності, фінансового планування і контролю, складання кошторисів, калькуляції собівартості продукції, питань ціноутворення, організації розрахунків із контрагентами;

- консультації з питань діяльності на фондовому і валютному ринках, прогнозування динаміки валютних курсів і курсів цінних паперів, інвестування коштів, маркетингу, управління активами фірм, зовнішньоекономічної діяльності;

- консультації із загальних питань ведення бізнесу – збільшення капіталу підприємства, реорганізації, злиття, придбання інших компаній;

- консультації та рекомендації клієнтам – фізичним особам з питань купівлі і продажу цінних паперів, нерухомості та інших активів, управління доходами, а також оптимальних напрямів інвестування коштів;

- збір, аналітичну обробку і надання клієнтам найрізноманітнішої інформації про тенденції розвитку економіки на макрорівні, фінансовий стан, особливості господарювання, місце контрагентів на ринку, обмінні курси іноземних валют, поточну, господарську кон'юнктуру, стан світових ринків різних товарів та інші дані [3].

Найбільш реальними у перспективі розвитку вітчизняного банківництва залишається вдосконалення класичних гарантійних та посередницьких послуг, але реалізація яких у повному вимірі вимагатиме від персоналу банків глибоких знань особливостей функціонування

господарських суб'єктів різних галузей економіки. Такого роду послуги можуть надаватись як у рамках уже наявних кредитно-розрахункових відносин банків з основним контингентом клієнтури, так і в окремому порядку, на договірних засадах, що сприятиме залученню нових клієнтів. Мова йде про:

- аудиторські послуги, що передбачають проведення комплексної перевірки банком усієї фінансово-господарської діяльності клієнта або окремих її аспектів;

- маркетингові послуги, пов'язані з пошуком нових ринків збуту для клієнта, організацією рекламної кампанії, добором партнерів, зацікавлених у господарських стосунках із клієнтом;

- гарантійні послуги, надання яких пов'язане з видачею банком зобов'язань за клієнта, виконання яких передбачає здійснення різних грошових виплат;

- виконання окремих внутрішніх операцій клієнтів (ведення бухгалтерського обліку, касового господарства, управління фінансами, виплата заробітної плати, регулювання постачання і збуту та деякі інші функції внутрішнього управління компанією) [3].

Важливе місце серед нетрадиційних банківських послуг займають факторинг та лізинг.

Трактування дефініції «факторинг» в українському законодавстві можна знайти у декількох правових актах, та згідно Закону України «Про банки та банківську діяльність», факторинг – це придбання права вимоги на виконання зобов'язань у грошовій формі за поставлені товари чи надані послуги, приймаючи на себе ризик виконання таких вимог та прийом платежів. Різновидом факторингової операції є форфейтинг – форма кредитування зовнішньоекономічних операцій купівлею комерційним банком векселів, акцептованих імпортером, тобто експортер переуступає банкові свої вимоги до покупця. Лізинг – це господарська операція, що

передбачає передавання лізингодавцем права користування матеріальними цінностями іншим суб'єктам господарювання (лізингоодержувачеві) .

Розглянуті операції можуть загалом вигідно доповнити стандартний набір кредитно-розрахункових операцій комерційних банків, що є важливою перевагою в конкурентній боротьбі за залучення нових клієнтів та утримання наявних. Ширший асортимент послуг створює надійнішу основу для ефективного функціонування банку.

Важливими тенденціями у розвитку ринку банківських послуг розвинутих країн є інституціоналізація, глобалізація та сек'юритизація, також активного поширення набувають інвестиційні та консультаційні банківські послуги. Європейські комерційні банки прискореними темпами освоюють інтернет- мережі, прагнучи наздогнати лідерів і захопити максимально можливу частку ринку. Банки прагнуть розвивати свої інформаційні технології, щоб іти в ногу з новими тенденціями у світовому банківському секторі.

На сьогодні електронний банківський бізнес являє собою дешевий альтернативний канал для надання фінансових послуг порівняно з традиційними філіями і банкоматами. Серед проектів електронної комерції особливе місце посідає Інтернет-банкінг. Україна має певні позитивні чинники для розвитку системи Інтернет-комерції – систему електронних міжбанківських переказів НБУ, системи біржових торгів, корпоративні платіжні системи (у т. ч. типу «банк – клієнт») низки комерційних банків, досвід роботи з міжнародними платіжними системами VISA, тощо [3]. В результаті, запровадження новітніх банківських технологій має стати запорукою сталого розвитку українського фінансового ринку, довіри населення до вітчизняних банків і широкого його залучення до розрахунків у безготівковій формі, прискорення платежів тощо.

Отже, серед найбільш важливих тенденцій, які спостерігаються в банківському бізнесі України, так і світу є: збільшення числа пропонувананих банками послуг; загострення конкуренції між національними та іноземними банками; ріст застосування автоматизованих систем, електронних засобів передання фінансової інформації, інтернаціоналізація фінансових ринків, необхідність вдосконалення нормативного забезпечення банківських показників через зростання ризику фінансового краху банків.

Перелічені тенденції суттєво змінили банківську справу в Україні. Суттєвим і основним недоліком, чому банки не виконують багатьох банківських операцій, які успішно пропонують своїм клієнтам банки економічно розвинутих країн, то це є недосконалість законодавчої бази, а також недостатня матеріально-технічна база багатьох банківських установ. Та варто зрозуміти, що широка диверсифікація операцій і послуг дозволить банкам зберігати високий авторитет на економічну перспективу навіть за умов несприятливої господарської кон'юнктури.

Література:

1. Владимир О. Шляхи зміцнення позицій вітчизняних банків на ринку банківських послуг України [Електронний ресурс] / Ольга Владимир // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2014. – Вип.1(10). – С. 221–232. – Режим доступу : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2014/14vombpu.pdf>.
2. Дзюблюк О. Особливості розвитку ринку роздрібних банківських послуг в умовах перехідної економіки / О. Дзюблюк // Вісник ТАНГ. – 2005. – № 1. – С. 74–83.
3. Зублюк О. Д. Ринок банківських послуг: теоретичні аспекти організації і стратегічного розвитку в Україні // О. Д. Зублюк // Банківська справа. – 2006. – № 5/6. – С. 23–25.
4. Кириченко О. Діяльність інвестиційних банків в Україні: проблеми та перспективи розвитку / О. Кириченко // Банківська справа. – 2008. – № 2. – С. 57–72.